

Profesor Jan Janowski

Rektor w latach 1987–1993

Hieronim Sieński
Biblioteka Główna AGH

Jan Stanisław Janowski urodził się 20 czerwca 1928 roku w Kielcach, w rodzinie inteligentnej. Jednakże już od 1930 roku związany był z Krakowem. W latach 1934–1941 uczęszczał do 7-klasowej Szkoły Powszechnej nr 7 w Krakowie, następnie w latach 1941–1943 uczęszczał do dwuletniej Szkoły Handlowej. Do końca wojny pracował w Biurze Transportowym jednocześnie uczestnicząc w tajnym nauczaniu ukończył 2 klasy gimnazjalne. W 1947 roku uzyskał świadectwo dojrzałości w III Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Hutniczym Akademii Górniczo-Hutniczej. Pracę dyplomową obronił z wynikiem bardzo dobrym z wyróżnieniem 16 lutego 1952 roku, uzyskując tytuł inżyniera metalurga i stopień magistra nauk technicznych. Już w czasie studiów od 1 maja 1950 roku do 31 sierpnia 1951 roku był młodszym asystentem w zakładzie Technologii Ciepła i Paliwa, kierowanym przez prof. dr. inż. Romana Dawidowskiego. W 1950 roku, jako student, był delegatem AGH na Pierwszy Kongres Studentów Polskich. Na podstawie nakazu pracy został przyjęty (od 1 maja 1952 roku) do Biura Projektów Przemysłu Materiałów Budowlanych w Krakowie na stanowisko projektanta w Pracowni Techniki Ciepłej. W latach 1953–1955 był zastępcą kierownika zespołu, który po raz pierwszy po wojnie wykonał bilanse cieplne wszystkich pieców obrotowych w kraju. Jako znawca właściwości żużli wielkopieczowych uczestniczył w opracowaniu i wdrożeniu w krajowym przemyśle cementowym technologii produkcji cementów hutniczych. Był też autorem nowej metody intensywnego przewietrzania młynów cementowych, która pozwoliła na znaczne zwiększenie ilości stosowanych do produkcji cementu żużli granulowanych, poprzez skuteczne odprowadzenie wnoszonych przez nie zwiększonych ilości wilgoci. Do przerwanej pracy dydaktycznej w AGH powrócił w 1954 roku. Początkowo był starszym asystentem, a następnie od 1 września 1957 roku adiunktem w Katedrze Metalurgii Surówki na Wydziale Metalurgicznym. Stopień naukowy doktora nauk technicznych uzyskał w marcu 1963 roku na podstawie pracy „Proces redukcji rud żelaza w zależności od

warunków ich rozkładu”, a stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych otrzymał w październiku 1968 roku na podstawie rozprawy „Ocena równowagi procesów redukcyjnych tlenków żelaza w warunkach zbliżonych do strefy rezerwy w szybie wielkiego pieca”. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1972 roku. W 1978 roku przewodniczący Rady Państwa nadał mu tytuł profesora zwyczajnego nauk technicznych. Środowisko naukowe AGH bardzo wcześnie dostrzegło w profesorze utalentowanego organizatora, powierzając mu już w 1964 roku stanowisko kierownika Zakładu Metalurgii Surówki w katedrze o tej samej nazwie, a następnie kolejno funkcję dziekana Wydziału Metalurgicznego na okres dwóch kadencji – 1972–1978, dyrektora Instytutu Metalurgii w latach 1974–1978, prorektora akademii w latach 1978–1981, kierownika Zakładu Wielkopieczownictwa (1980–1987). W latach 1987–1993 dwukrotnie piastował najwyższą godność akademii – był jej rektorem. Ponadto w latach 1961–1967 wykładał na Politechnice Śląskiej. W okresie 1–31 lipca 1959 roku był członkiem 12-osobowej delegacji pracowników AGH, która pod przewodnictwem prof. Wacława Leskiewicza wizytowała zakłady hutnicze NRD, RFN, Belgii, Francji, Szwajcarii i Austrii. Od 15 września do 15 grudnia 1972 roku przebywał na stypendium ONZ w Royal College of Technology w Sztokholmie. W latach 1973 Leskiewicza 1976 wchodził w skład Rady Naukowej Instytutu Inżynierii Materiałowej AGH. Przez cały okres pracy w AGH bardzo czynnie uczestniczył w procesie dydaktyczno-wychowawczym. Profesor Janowski był uznanym i bardzo wysoko cenionym pracownikiem naukowym. Jego wykłady stały na wysokim poziomie i uwzględniały aktualny stan wiedzy, przy zastosowaniu nowoczesnych metod audiowizualnych. Docieklivość poznawcza, a także umiejętność wprowadzania nowoczesnych osiągnięć i postępu w metalurgii przyczyniły się do powstania wielu prac inicjowanych przez niego. W zakresie dydaktyki prowadził wykłady z metalurgii ogólnej i wielkopieczownictwa, pełniąc także funkcję opiekuna prac dyplomowych z tego zakresu, oraz z metalurgii żelaza” na Wydziale Górniczym.

phot. arch. AGH

Profesor Jan Janowski

W czasopiśmie technicznych krajowych i zagranicznych opublikował około 180 prac naukowych z zakresu teorii i technologii procesu wielkopieczowego oraz własności transportowych i strukturalnych niestechiometrycznych tlenków żelaza i manganu. Był współautorem 3 książek, 5 skryptów i kilku patentów. Prace te na stałe weszły do kanonu literatury przedmiotu.

fot. Archiwum AGH

Profesor Jan Janowski w pierwszych latach pracy w AGH

Pozostawił po sobie znaczący dorobek publikacyjny. W czasopismach technicznych krajowych i zagranicznych opublikował około 180 prac naukowych z zakresu teorii i technologii procesu wielkopięcowego oraz własności transportowych i strukturalnych niestechiometrycznych tlenków żelaza i manganu. Był współautorem 3 książek, 5 skryptów i kilku patentów. Prace te na stałe weszły do kanonu literatury przedmiotu. Opracował około 100 niepublikowanych oryginalnych prac i ekspertyz dla celów naukowych i przemysłowych. Brał czynny udział i wygłosił referaty na ponad 30 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych. Na szczególnie wyróżnienie zasługuje działalność dydaktyczna profesora. Wypromował 7 doktorów nauk technicznych, około 200 magistrów inżynierów o specjalności metalurgia, recenzował 1 pracę habilitacyjną i 12 doktorskich. Zawsze podkreślane było to, iż otaczał troskliwą opieką młodych pracowników naukowych. W środowisku krakowskim stworzył nowoczesną szkołę badawczą procesów metalurgicznych. Jako członek Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki wniósł duży wkład w kształtowanie kolejnych, unowocześnionych planów studiów dziennych oraz programów nauczania. Był współorganizatorem dwóch cyklicznych międzynarodowych sympozjów naukowych „Nonstoichiometric Compounds” oraz „Nonstoichiometric Metal Oxides – mikrostruktura i właściwości transportowe”. We wrześniu 1968 roku został kierownikiem Punktu Konsultacyjnego przy Hucie Warszawa, za tę działalność został wyróżniony dyplomem i tytułem zastępcy dla Huty Warszawa. Profesor Jan Janowski prowadził i rozwijał nadzwyczaj owocną współpracę naukowo-techniczną z krajowym przemysłem metalurgicznym

będąc konsultantem naukowym największych polskich hut stali oraz okresowo członkiem Rad Naukowo-Technicznych. Z jego inicjatywy powołany został w 1995 roku Zespół Akademicko-Gospodarczy Hutnictwa, któremu przewodniczył od początku istnienia. Był członkiem wielu krajowych i zagranicznych stowarzyszeń zawodowych między innymi członkiem zagranicznym The Metal Society (1974-1991) i Institute of Materials w Londynie (1972-1998). W latach 1972-1981 był członkiem – z wyboru – Komitetu Metalurgii PAN, członkiem Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i Nauki. Poza pracą naukową prof. Jan Janowski dał się poznać jako niezwykle prężny działacz społeczny i polityczny oraz, co może wzbudzić sensację, sportowy. Jego działalność na tych polach była również imponująca. Najpierw zauważona została działalność społeczna. Kolejno pełnił funkcję sekretarza (1951-1952) i skarbnika (1961-1967) Rady Zakładowej ZNP. Od 1957 roku był członkiem Kolegium Redakcyjnego prac Rady Naukowo-Technicznej Huty im. Lenina, zastępcą redaktora Wydawnictw Naukowych AGH w Dziale Metalurgicznym oraz członkiem Senackiej Komisji Wydawniczej. Od 1965 roku należał do Stronnictwa Demokratycznego, w którym pełnił wiele znaczących funkcji. Z ramienia SD, któremu przez wiele lat przewodniczył, był posłem na Sejm w latach 1976-1991, pracując w w Komisji Spraw Zagranicznych oraz w Komisji Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W latach 1975-1985 był Radnym Miasta Krakowa. Najważniejszy jednak dla jego życiorysu politycznego jest udział w obradach Okrągłego Stotu w 1989 roku. Następstwem tej działalności była obecność w pierwszym niekomunistycznym rządzie, kierowanym przez premiera Tadeusza Mazowieckiego w latach 1989-1991. Pełnił stanowiska wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra – Kierownika

fot. z lewej: Ankieta personalna Jana Janowskiego

fot. środkowe: Zaświadczenie o wyborze Jana Janowskiego na posła do Sejmu

fot. z prawej: Pismo Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołujące na Rektora AGH

PYTANIA	ODPOWIEDZI
1. Imię i nazwisko (pełne i skrócone)	Janowski Jan Stanisław Janowski Jan Stanisław
2. Data i miejsce urodzenia	18-02-1928
3. Data i miejsce zakończenia nauki	Zakochowice 1952 w Kleinach
4. Zawód	Pol. inż.
5. Stanowisko	Pol. inż.
6. Wykształcenie	Inteligencja pracująca
7. Stanowisko	Inteligencja pracująca
8. Stanowisko	inżenier
9. Stanowisko	asystent
10. Wykształcenie	sf, natura nat.-fizyczna
11. Stanowisko	inżenier
12. Stanowisko	inżenier
13. Stanowisko	inżenier
14. Stanowisko	inżenier
15. Stanowisko	inżenier
16. Stanowisko	inżenier
17. Stanowisko	inżenier
18. Stanowisko	inżenier
19. Stanowisko	inżenier
20. Stanowisko	inżenier
21. Stanowisko	inżenier
22. Stanowisko	inżenier
23. Stanowisko	inżenier
24. Stanowisko	inżenier
25. Stanowisko	inżenier
26. Stanowisko	inżenier
27. Stanowisko	inżenier
28. Stanowisko	inżenier
29. Stanowisko	inżenier
30. Stanowisko	inżenier
31. Stanowisko	inżenier
32. Stanowisko	inżenier
33. Stanowisko	inżenier
34. Stanowisko	inżenier
35. Stanowisko	inżenier
36. Stanowisko	inżenier
37. Stanowisko	inżenier
38. Stanowisko	inżenier
39. Stanowisko	inżenier
40. Stanowisko	inżenier
41. Stanowisko	inżenier
42. Stanowisko	inżenier
43. Stanowisko	inżenier
44. Stanowisko	inżenier
45. Stanowisko	inżenier
46. Stanowisko	inżenier
47. Stanowisko	inżenier
48. Stanowisko	inżenier
49. Stanowisko	inżenier
50. Stanowisko	inżenier

Państwowa Komisja Wyborcza

ZAŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 85 Ustawy wyborczej do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdza, że w wyborach do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, które odbyły się dnia 18 czerwca 1989 r. Obywatel Jan JANOWSKI wybrany został **POSŁEM NA SEJM POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ** w okręgu wyborczym Nr 58

Wiceprzewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej
Mina Kucharska

Warszawa, dnia 20 czerwca 1989 r.

MINISTER NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

WARSAWA, 1987-07-01

DEK. 20-1112-04/87

Obywateli prof. dr hab. inż. Jan JANOWSKI

Instytut Górniczo-Hutniczy im. Stanisława Rosetta w Krakowie na stanowisko **REKTORA**

Na podstawie art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 4 maja 1982 r. o ustroju władzy wykonawczej (Dz. U. z 1982 r. Nr 43, poz. 224) powołuję Obywatela Profesora dr hab. inż. Jan JANOWSKI na stanowisko Rektora im. Stanisława Rosetta w Krakowie na okres od dnia 1 września 1987 r. do dnia 31 sierpnia 1990 r.

Wiceprezesa Państwowej Komisji Wyborczej
Mina Kucharska

fot. Archiwum AGH

Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń oraz wiceprzewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów. Podczas swojej działalności rządowej dokonał wielu zmian polityki naukowej, której zasady zostały ujęte w ustawie o Komitecie Badań Naukowych oraz w nowej wersji ustawy o Szkolnictwie Wyższym. Przeprowadził również reorganizację Polskiego Komitetu Normalizacji, Miar i Jakości. W latach 1991-1995 był członkiem Rady ds. Nauki przy Prezydencie RP. Jako wicepremier był twórcą Komitetu Badań Naukowych oraz Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej. 6 grudnia 1990 roku został wybrany członkiem Komitetu Metalurgii PAN na okres trzech lat.

Leszek Balcerowicz – jako wiceprezes Rady Ministrów – dziękując mu za działalność w Rządzie napisał: „Szczерze dziękuję za Pańskie wsparcie dla programu przemian ustrojowych w Polsce, dla działań podejmowanych przez ekipę gospodarczą”. Profesor Janowski współtworzył wówczas fundamenty zmian politycznych i gospodarczych dla Polski już suwerennej i demokratycznej, opierającej gospodarkę na nowych założeniach.

Był również znanym działaczem sportowym. Szczególnie interesował się koszykówką i siatkówką. Był sędzią krajowym i międzynarodowym w koszykówce. Za wieloletnią działalność na tym polu został wyróżniony odznaką i tytułem Zasłużonego Działacza Kultury Fizycznej, Złotym Medalem FIBA, Medalem Ruchu Olimpijskiego, Medalem i Odznaką 100-lecia Sportu Polskiego, Złotym Medalem i Tytułem Honorowego Sędziego Polskiego Związku Koszykówki oraz Honorowym Członkostwem Polskiego Związku Koszykówki, który nadał mu swoje najwyższe odznaczenie Zasłużony dla Polskiej Koszykówki. Był też inicjatorem i jednym z założycieli Polskiego Związku Brydża Sportowego. Uhonorowany złotą odznaką PZBS. Był czynnym zawodnikiem sekcji brydża sportowego. W 1957 roku został II wicemistrzem Polski w Pierwszych Drużynowych Mistrzostwach Polski. Został konsultantem „Encyklopedii Brydża” przygotowanej przez Wydawnictwo Naukowe PWN.

Za całokształt działalności naukowej i politycznej profesor został uhonorowany wieloma odznaczeniami państwowymi i resortowymi w tym: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Zasłużony Nauczyciel PRL, Odznaką 1000-lecia Państwa Polskiego, złotymi odznakami: Za Pracę Społeczną dla Miasta Krakowa, Związku Nauczycielstwa Polskiego i Naczelnej Organizacji Technicznej i Medalem Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Plus Ratio Quam Vis”. Także macierzysta uczelnia doceniała działalność profesora. Uchwałą podjętą 23 kwietnia

fot. arch. AGH

Portret rektorski profesora Janowskiego namalowany przez Zbysława Maciejewskiego

1997 roku, Senat AGH nadał mu tytuł doktora honoris causa AGH „Za wybitne zasługi dla rozwoju Akademii Górniczo-Hutniczej, nauk metalurgicznych oraz wkład w kształtowanie polityki naukowej w Polsce”. Sama uroczystość promocji odbyła się 7 maja 1997 roku, w ramach obchodów Jubileuszu 75-lecia Wydziału Metalurgii i Inżynierii Materiałowej AGH.

Otrzymał również tytuł honorowy „Zasłużony dla AGH”. Tytuł ten przyznawany jest od 1992 roku przez Senat akademii emerytowanym pracownikom AGH, którzy przyczynili się do jej rozwoju lub przysporzyli uczelni dobrego imienia i chwały. Wręczenie insygniów związanych z tytułem odbywa się w czasie inauguracji roku akademickiego. Liczba żyjących osób uhonorowanych tym tytułem nie może przekraczać dziesięciu. Laureaci otrzymują okolicznościowy dyplom oraz statuetkę Stanisława Staszica. Pomysłodawcą honorowania tytułem „Zasłużony dla AGH” był prof. Jan Janowski. Nazwiska osób nieżyjących, uhonorowanych tytułem, są umieszczane na tablicy pamiątkowej. Tablica „Zasłużeni dla Akademii

Najważniejszy jednak dla jego życiorysu politycznego jest udział w obradach Okrągłego Stołu w 1989 roku. Następstwem tej działalności była obecność w pierwszym niekomunistycznym rządzie, kierowanym przez premiera Tadeusza Mazowieckiego w latach 1989-1991.

Tablica pamiątkowa na ścianie pawilonu B-5

Górniczno-Hutniczej” została odsłonięta 31 sierpnia 1993 roku w hallu Gmachu Głównego AGH – A-0. Zaprojektował ją prof. J. Nowakowski z ASP w Krakowie, a odbioru i oceny projektu dokonała komisja powołana przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Wychowanków AGH. Stowarzyszenie Wychowanków AGH uczciło profesora jeszcze raz. Jego nazwisko widnieje na tablicy „Członkowie Honorowi Stowarzyszenia Wychowanków AGH”. Tablica ta również znajduje się w Gmachu Głównym. Profesor Jan Janowski zmarł 3 kwietnia 1998 roku w Krakowie i spoczywa na cmentarzu Rakowickim. Kwatera XLVII, rząd wsch., miejsce 2. Uroczystości pogrzebowe, którym przewodniczył kardynał Franciszek Macharski – metropolita krakowski – zgromadziły najważniejszych przedstawicieli nauki i polityki, zaś mowę pożegnalną wygłosił Tadeusz Mazowiecki.

Trzeba przyznać, że chyba największym wyróżnieniem i utrwaleniem pamięci o nim jest nadanie budynkowi Wydziału Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej B-5 nazwy – Pawilon imienia Jana Janowskiego. Dokonano tego mocą uchwały Nr 137/2001 Senatu AGH z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie nadania pawilonowi B-5 imienia Profesora Jana Janowskiego. Uroczystość ta odbyła się 17 maja 2002 roku, podczas obchodów Dnia Hutnika i 80-lecia Wydziału Metalurgii i Inżynierii Materiałowej. Odsłonięcia tablicy w obecności wdowy po profesorze Marii Janowskiej i jego siostry Marty Rzeszowskiej dokonał prof. Ryszard Tadeusiewicz – ówczesny Rektor AGH. Jest jeszcze jedna „żywa”, aktywna forma upamiętniająca postać profesora. Od kilku lat Wydział Inżynierii Metali i Informatyki Przemysłowej AGH wspólnie z Zarządem Regionu Małopolskiego Stronnictwa Demokratycznego oraz Małopolskim Związkiem Brydża – w maju każdego roku z okazji Dnia Hutnika – organizują Hutniczą Majówkę Brydżową. Główny turniej nosi nazwę „Memoriał profesora Jana Janowskiego o puchar Jego Magnificencji Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie”. Profesor Janowski został zapamiętany jako osoba, która nie zabiegała o tanią popularność, a wręcz przeciwnie. Jako dziekan i rektor podejmował trudne, niepopularne decyzje, a mimo to cieszył się dużą sympatią. Był człowiekiem, z którym się nie dyskutowało, bo było wiadomo, że każdą decyzję podejmuje, opierając się na bardzo szerokiej wiedzy, więc musiała być trafna. Potrafił dużo pracować. Kiedy został wicepremierem, nawet związki zawodowe nie zgodziły się, aby zrezygnował z funkcji rektora. Sprawował urząd rektora w soboty i niedziele, wtedy też odbywały się kolegia, a sekretariat pracował pełną parą. Był człowiekiem światowym, nie miał problemów z porozumiewaniem się w obcych językach. Zaś, gdy chodzi o problemy z dziedziny metalurgii, to był liczącym się w świecie naukowcem. Profesor znany był również z dużego poczucia humoru. Jego inicjały JJ – te dwie litery znane były od lat na uczelni. Wyekspozowane były w podpisie profesora i zdobiły również sławne listy z „ł.o.r.” – łaskawie odebrać raczy. Wielu pracowników z tych listów, zawierających podziękowania za współpracę, dowiadywało się z okazji świąt, nowego roku, czy też końca kadencji o swoich zobowiązaniach wobec dziekana, później rektora. Tak sławne JJ wykorzystali kontrapunkci na jednej z Karczm Piwnych: „Na agenta J23 najlepszy był Bruner, na J127 – płyn Lugola (było to po wybuchu w Czarnobylu). A co jest najlepsze na JJ? – Pełne kwantum piwa!” Wypił je profesor do dna. W 1993 roku Zbysław Maciejewski namalował jego portret rektorski, który zamieszczono w auli głównej AGH.

Źródła do biogramu:

- Akta osobowe (AGH) – Jan Janowski, [foto]
- Benesch R.: Prof. zw. dr hab. inż. Jan Janowski 1928–1998. Hutnik Wiadomości Hutnicze 1998, nr 6, s. 246–247, [foto]
- Jan Janowski Doktorem Honoris Causa Akademii Górniczo-Hutniczej. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 1997, nr 41, s. 18–19, 21–22, [foto]
- Konieczna E.: Postaci AGH we wspomnieniach i anegdotach. Kraków 2008, s. 145–149, [foto]
- Non omnis moriar... : groby profesorów AGH Cmentarz Rakowicki. [Z. 1]. Oprac. H. Sierński. Kraków 2018, s. 33–34, [foto]
- Profesor Jan Janowski : doktor honoris causa Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Metallurgy and Foundry Engineering [wyd. AGH] 1997, Vol. 23, nr 3, s. 389–[423], [foto]
- Prof. Jan Janowski : wspomnienie. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 1998, nr 52, s. 4–5, [foto]
- Sierński H.: Profesor Jan Janowski : tablice – pamięć wiecznie żywa – część 3. Biuletyn AGH 2013, nr 65, s. 32–34, [foto]
- Słownik biograficzny techników polskich. Z. 20. Red. J. Piłatowicz. Warszawa 2009, s. 64–68, [foto]
- Sulima Z.: Ceremonia nadania tytułu Doktora Honoris Causa AGH profesorowi Janowi Janowskiemu: fotoreportaż z Dnia Hutnika. Biuletyn Informacyjny Pracowników AGH 1997, nr 41, s. 18–19
- Wielka Księga 85-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej. [Oprac.] zespół aut. K. Pikoń (red. naczelny), A. Sokółowska (dyrektor projektu), K. Pikoń. Gliwice 2004, s. 126, [foto]